

Staar (cataract)

Inhoudsopgave	
Inleiding	1
Verschijnselen	2
Diagnose	2
Staaroperatie	2
Lensopties	2
Lensmeting	2
Risico's	2
De verdoving	3
De operatie	3
Druppelen van het oog	4
Techniek van het druppelen	4
Praktische zaken	5
Vóór de operatie	5
De dag van de operatie	5
Na de operatie	5
Adviezen voor de eerste week na de operatie	6
Wat te doen bij klachten?	6
Contact	6

In deze folder vindt u informatie over staar (cataract) en de behandeling daarvan. Laat ook uw partner, familie of andere begeleiders deze folder lezen, zodat zij goed op de hoogte zijn.

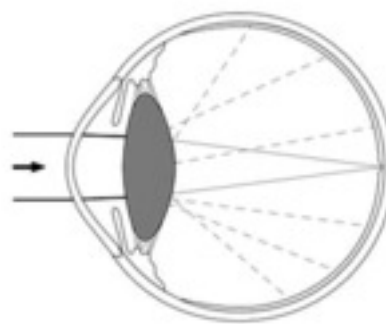
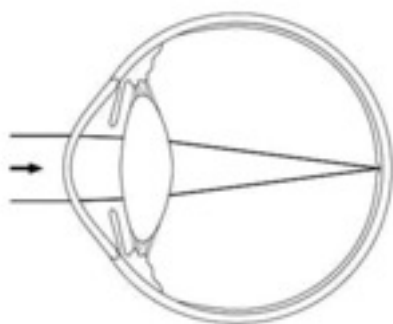
Inleiding

In het oog bevindt zich direct achter de pupil en de iris de lens. Normaal is de lens helder en ziet u scherp (zie linkse figuur). Wanneer u ouder wordt, kan de lens troebel worden. Het licht bereikt hierdoor de binnenkant van het oog (het netvlies) minder goed, of het raakt verstrooid. Het gevolg is dat u wazig gaat zien en dat kleuren grauwer worden (zie rechtse figuur). De vertroebeling van de lens heet staar (ofwel cataract).

Staar kan ook aangeboren zijn. Soms ontstaat het door een ongeval, een ontsteking in het oog, bepaalde medicijnen of door een inwendige oogoperatie. Een operatie kan dan de oplossing zijn om het zicht te verbeteren. Staar is niet te verhelpen met medicijnen of een laserbehandeling.

Zie afbeelding hieronder:

Normaal is de lens helder (links). Bij staar wordt deze troebel, waardoor licht minder goed op het netvlies komt (rechts).

Verschijnselen

De klachten hangen af van de plaats waar de troebelings zich ontwikkelt en hoe groot en ernstig die is. Verschijnselen zijn:

- wazig zien;
- dubbel zien;
- het doffer worden van kleuren en verblinding door tegenlicht. Ook een snelle verandering in de brilsterkte kan wijzen op staar.

Diagnose

Om erachter te komen of u staar heeft, meet de oogarts uw gezichtsvermogen. Hij doet dit met een spleetlamp. Deze lamp geeft een smalle bundel licht, waarmee de oogarts het voorste deel van het oog vergroot kan bekijken. Zo kan hij zien of er troebelingen zijn in de ooglenzen en zo ja, hoe ver de staar zich al heeft ontwikkeld.

Staaroperatie

Bij een staaroperatie wordt de troebele lens vervangen door een heldere kunstlens. De oogarts maakt in het hoornvlies enkele sneetjes van één tot twee millimeter. Zo kan hij de troebele lens verwijderen en de nieuwe kunstlens plaatsen. Het wondje dat nodig is voor de operatie is zó klein dat het meestal niet gehecht hoeft te worden. De staaroperatie duurt ongeveer een half uur en is ook mogelijk op zeer hoge leeftijd. De oogarts behandelt altijd maar één oog per operatie.

Ziet u nog voldoende om zonder problemen uw dagelijkse werkzaamheden, hobby's en taken zoals autorijden uit te voeren? Dan hoeft u zich (nog) niet te laten behandelen. Een controle voor staar is pas weer nodig wanneer de klachten erger worden. Op www.amphia.nl/filmpjes kunt u een film bekijken over de behandeling van staar in Amphia.

Lensopties

Bij een staaroperatie wordt de troebele lens meestal vervangen door een kunstlens waarmee u in de verte scherp kunt zien. Voor lezen heeft u dan een leesbril nodig. U kunt echter ook een bril nodig hebben om nog scherper te zien in de verte, bijvoorbeeld bij autorijden. Dan kunt u kiezen voor een multifocale bril.

Als u gewend was om zonder bril te lezen, kan de oogarts in overleg met u soms een kunstlens implanteren waarmee u kunt blijven lezen zonder bril. U heeft dan wel een bril nodig voor veraf.

Als er een cilinder in uw bril zit, kunt u mogelijk kiezen voor een kunstlens die deze cilinder corrigeert. Een cilinder wordt veroorzaakt doordat het hoornvlies ovaal is in plaats van bol. Door de cilinder te corrigeren, krijgt u een zuiverder beeld en bent u minder afhankelijk van een bril voor veraf. Zo'n speciale lens (een torische kunstlens) wordt niet (volledig) vergoed door de zorgverzekering.

Eventueel kunt u ook kiezen voor een multifocale kunstlens. Zo ziet u in de verte scherp zonder bril en kunt u, bij goede verlichting, zonder leesbril lezen. Dit type lens heeft wel specifieke bijwerkingen, zoals het zien van ringen rond lichtbronnen en verstrooiing van licht. Deze lens is een goede keuze als u heel graag minder afhankelijk bent van een bril. Ook dit type wordt niet (volledig) vergoed door de zorgverzekering. Omdat niet alle oogartsen gespecialiseerd zijn in het implanteren van cilinder-corrigerende en multifocale kunstlenzen, kan het zijn dat een andere oogarts dan uw eigen oogarts de operatie uitvoert.

Lensmeting

Om de sterkte van de kunstlens te bepalen, wordt een lensmeting uitgevoerd. Dit doet geen pijn en duurt ongeveer vijftien minuten. Hierbij wordt de vorm van beide ogen opgemeten (zoals de ooglengte en de kromming van het hoornvlies). Deze metingen worden gebruikt om de sterkte van de kunstlens te berekenen. De sterkte is echter niet exact te bepalen. Hierdoor kunt u zelfs na een perfect verrichte behandeling soms een bril (of contactlenzen) nodig hebben om scherper te zien.

Risico's

Een staaroperatie is één van de veiligste operaties. Bij meer dan 97 procent van de patiënten verlopen de operatie en het herstel zonder problemen. Toch kunnen ook tijdens en na een staaroperatie complicaties optreden.

Een mogelijke complicatie tijdens de operatie is het scheuren van het lenszakje. Hierdoor kan de operatie langer duren en kan het nodig zijn om een aangepaste kunstlens in te zetten. Mogelijk is ook een aanvullende operatie nodig. Het herstel van het zicht kan hierdoor langzamer verlopen.

Een ernstige complicatie na de operatie die het zicht blijvend kan verminderen, is een infectie van het oog door een bacterie (endophthalmitis). De kans hierop is erg klein, ongeveer één geval per tweeduizend operaties. Wanneer u in de eerste weken na een staaroperatie merkt dat uw zicht duidelijk minder wordt en het oog roder en pijnlijker, neem dan direct contact op met het ziekenhuis of uw huisarts.

Na een staaroperatie is het risico toegenomen dat het netvlies loslaat. Verschijnselen hiervan kunnen zijn: het zien van lichtflitsen en bewegende vlekjes en toenemende uitval van het gezichtsveld. Neem bij deze verschijnselen zo snel mogelijk contact op met het ziekenhuis of uw huisarts. In lang niet alle gevallen is het netvlies dan echt los, maar de oogarts moet dit wel controleren.

Andere mogelijke complicaties zijn een verhoogde oogdruk (dit kan soms pijn veroorzaken), een zwelling in het netvlies (dit vermindert de gezichtsscherpte en geeft een vervorming van het beeld) en een zwelling van het hoornvlies (dit geeft wazig zicht). Deze complicaties zijn meestal goed op te lossen met medicijnen.

Enkele maanden of jaren na een staaroperatie kunnen nieuwe troebelingen ontstaan op de achterkant van het lenszakje waarin de kunstlens zit. Dit heet nastaar, doordat het lijkt of de staar terugkomt. Nastaar is met een pijnloze poliklinische laserbehandeling te verwijderen.

De verdoving

De oogarts heeft met u afgesproken dat uw oog tijdens de staaroperatie verdoofd wordt met verdovende oogdruppels (druppelverdoving). Bij druppelverdoving kunt u blijven zien en uw oog bewegen. Ook houdt u gevoel in de huid en de oogleden. U voelt echter geen pijn. Mocht u tijdens de operatie pijn voelen, meld dit dan altijd direct aan de oogarts. U krijgt dan meer verdoving.

De operatie

De operatie vindt plaats op het Operatiecentrum Oogheelkunde. Tijdens de operatie moet u een half uur achter elkaar rustig op uw rug onder een doek kunnen liggen. U kunt onder de doek gewoon ademen. Kunt u niet plat liggen of heeft u ernstig last van claustrofobie, bespreek dit dan met de oogarts.

Uw oog wordt opgehouden met een ooglidspreader. Mocht u de neiging krijgen te bewegen, bijvoorbeeld om te hoesten of te niezen, geef dit dan aan. De oogarts onderbreekt de operatie dan even. Onverwachte bewegingen tijdens de operatie kunnen namelijk ongunstig zijn. Na afloop krijgt u een oogkapje voor het geopereerde oog met eventueel een oogverband.

In Amphia worden artsen opgeleid tot (gespecialiseerd) oogarts. Dit betekent dat u (deels) behandeld kunt worden door een oogarts in opleiding, onder supervisie van een oogarts. De staaroperatie wordt met een microscoop uitgevoerd. De microscoopbeelden van de operatie worden soms (gedeeltelijk) anoniem op video vastgelegd. Deze beelden kunnen worden gebruikt voor kwaliteitsverbetering en onderwijs.

Zodra u zich goed voelt na de ingreep, gaat u (dezelfde dag) weer naar huis. Wilt u de eerste nacht na de operatie liever niet alleen zijn? Spreek dan met iemand af om de eerste avond en nacht voor u klaar te staan. U kunt namelijk na de operatie niet een nacht in het ziekenhuis blijven. De dag na de operatie wordt u gebeld voor de nacontrole. Soms is in plaats daarvan een controle nodig op de polikliniek. De oogarts bepaalt dit en brengt u hiervan op de hoogte na de operatie.

Druppelen van het oog

Voor en na de operatie moet uw oog gedruppeld worden. De apotheek heeft hier eventueel hulpmiddelen voor die het makkelijker maken om zelf te druppelen. Als u denkt dat u dit zelf niet kunt, vraag dan hulp aan familie, vrienden of bureu. Eventueel kunt u ook ruim voor de operatie contact opnemen met de thuiszorg, zodat zij u de oogdruppels geven. Rond de operatie gebruikt u twee soorten oogdruppels: Nevanac en dexamethason. Het recept hiervoor heeft u van de arts ontvangen. Zoals u in onderstaand schema ziet, gebruikt u Nevanac oogdruppels de avond voor de operatie, de ochtend van de operatie en eenmaal per dag in de drie weken na de operatie. Met de dexamethason oogdruppels start u de dag na de operatie. U gebruikt in de eerste week driemaal per dag een druppel, in de tweede week tweemaal per dag een druppel en in de derde week eenmaal per dag een druppel.

Druppelschema rond de staaroperatie

Als er per ongeluk meer dan één druppel van hetzelfde middel in uw oog komt, is dit niet erg. Gebruik de twee verschillende soorten echter nooit direct achter elkaar. Zorg ervoor dat er vijf tot tien minuten tussen de twee soorten zit. Zo kunnen ze goed intrekken.

Techniek van het druppelen

1. Draai de dop van het flesje open.
2. Buig uw hoofd zo ver mogelijk naar achteren (eventueel kunt u ook op uw rug op bed gaan liggen)
3. Knijp in het flesje en laat een oogdruppel in de binnenste ooghoek vallen. Zorg dat het flesje het oog niet raakt, zodat de rest van de vloeistof steriel blijft.
4. Trek het onderooglid omlaag en houd uw hoofd nog steeds naar achteren. Zo komt de druppel tussen het onderste gedeelte van het oog en het ooglid terecht. U gaat vanzelf met uw oog knipperen, zodat de druppel over het hele oog wordt verspreid. Voor een uitgebreide uitleg kijkt u op www.oogdruppelen.nl.

	ochtend	middag	avond
Dag voor de operatie			Nevanac
Dag van de operatie	Nevanac		
Eerste week na de operatie	Dexa-methason	Dexa-methason	Dexa-methason Nevanac
Tweede week na de operatie	Dexa-methason		Dexa-methason Nevanac
Derde week na de operaties			Dexa-methason Nevanac

Praktische zaken**Vóór de operatie**

- De staaroperatie wordt uitgevoerd op het Operatiecentrum op poli oogheelkunde locatie Langendijk;
- In een gesprek met een doktersassistent worden uw gezondheid en medicijngebruik besproken;
- Een doktersassistente van de poli oogheelkunde plant de datum voor operatie;
- Een week voor de operatie belt een doktersassistente van poli oogheelkunde u opnieuw om het tijdstip van de operatie door te geven;
- Als er na uw laatste bezoek aan het ziekenhuis wijzigingen in uw gezondheidstoestand zijn, geef deze dan door aan de medewerkers van de polikliniek Oogheelkunde. U kunt hierbij denken aan verslechtering van uw algemene conditie, recente bezoeken aan de cardioloog, neuroloog of internist en het gebruik van nieuwe medicijnen.

De dag van de operatie

- Draag op de dag van de operatie makkelijke, schone kleding; deze houdt u aan tijdens de operatie. Draag geen knellende kleding zoals een stropdas of een coltrui. U mag op de dag van de operatie geen oogmake-up, gezichtscrème en nagellak opdoen en geen sieraden dragen. Als u een hoortoestel draagt aan de kant van het oog dat wordt geopereerd, dan moet u dit uitdoen. Een gebitsprothese kunt u gewoon inhouden;
- Zorg ervoor dat iemand u na de operatie thuisbrengt. U kunt niet zelf autorijden. Uw begeleider kan tijdens de operatie in een aparte kamer wachten;
- U kunt voor de operatie gewoon eten en drinken;
- Breng medicijnen mee die u eventueel thuis gebruikt en tijdens uw verblijf nodig heeft.

Na de operatie

- Als de controle telefonisch plaatsvindt, moet u een half uur voordat u gebeld wordt zelf het kapje en het oogverband verwijderen. Het kapje bewaart u, het oogverband gooit u weg. De huid rond het oog kunt u voorzichtig schoonmaken met een tissue en water.

Doe de eerste oogdruppels in het geopereerde oog. Kijk in de spiegel of de pupil rond is. Wanneer dat niet zo is, meldt u dit aan de medewerkster die u belt. De medewerkster stelt u eerst een aantal vragen om een indruk te krijgen van de toestand van uw oog. Daarna kunt u natuurlijk zelf ook vragen stellen. Heeft de medewerkster u twee uur na de afgesproken tijd nog niet gebeld, neem dan zelf contact op met de polikliniek Oogheelkunde. Zo kan deze belangrijke controle alsnog op de juiste dag plaatsvinden. Het is prettig als er iemand bij u is om samen de vragen te beantwoorden. Wanneer u langskomt voor controle, wordt het verband op de polikliniek verwijderd. De eerste weken kunt u het gevoel hebben dat er een vuiltje in uw oog zit. Dit komt meestal door het wondje dat de oogarts in het oog heeft gemaakt. Wanneer het oog verder geneest, nemen deze klachten vanzelf af. Als u in toenemende mate roodheid of irritatie heeft, neem dan contact op met de polikliniek Oogheelkunde.

- De eerste weken kunt u het gevoel hebben dat er een vuiltje in uw oog zit. Dit komt meestal door het wondje dat de oogarts in het oog heeft gemaakt. Wanneer het oog verder geneest, nemen deze klachten vanzelf af. Als u in toenemende mate roodheid of irritatie heeft, neem dan contact op met de polikliniek Oogheelkunde.
- Soms is het zicht de eerste dagen na de operatie nog niet direct helder. Het lijkt dan alsof u door matglas kijkt. Dit wordt veroorzaakt door een niet helemaal helder hoornvlies, een normaal gevolg van deze ingreep. Meestal lost dit vanzelf op in de eerste week na de operatie.
- Na de staaroperatie kan uw oog enkele weken tot maanden droger aanvoelen. Dit is normaal en trekt meestal vanzelf weg.
- Andere mensen kunnen bij u een schittering in uw oog zien. Dit komt doordat uw nieuwe lens licht weerkaatst. U kunt dit zelf ook zien als u in de spiegel kijkt.
- Na de staaroperatie ziet u kleuren veel helderder dan u gewend was. In het begin kan wit hierdoor zelfs een beetje blauw lijken.

- Sommige mensen zien na de operatie een kleine donkere schaduw in hun gezichtsveld. Dat is een schaduwbeeld van de lens. Doorgaans verdwijnt dit na verloop van tijd.
- Na de operatie kunt u soms niet goed meer zien door uw oude brillenglas. Als dit erg storend is, kan de opticien uw glas eruit halen. Ook kan hij er een vensterglas inzetten; een glas zonder sterkte. Als u een hoge plus- of min-sterkte in uw oude brillenglas heeft, kan er geen vensterglas in de bril worden gezet. Het beeld verschilt dan te veel tussen de ogen. In dat geval kunt u eventueel tot aan de operatie van uw tweede oog een contactlens dragen in dat oog. Overleg hierover met uw opticien. De oogarts bepaalt wanneer u naar de opticien kunt voor een nieuw brillenglas. Meestal is dit vier tot zes weken na de operatie.

Adviezen voor de eerste week na de operatie

- Als u vóór de staaroperatie al oogdruppels gebruikte (bijvoorbeeld vanwege verhoogde oogdruk), dan moet u deze na de operatie gewoon blijven gebruiken. Open voor de hygiëne wel een nieuw flesje van alle oogdruppels.
- Het plastic oogkapje dat u de dag na de operatie van uw oog heeft gehaald, hoeft u na de operatie niet meer te dragen. Mocht u het zelf toch prettig vinden, dan kunt het kapje nog een week lang 's nachts dragen. Hierbij hoeft u geen nieuw gaasje tussen het kapje en het oog te doen. Pleisters om het oogkapje vast te zetten, zoals Leukopor, kunt u eventueel bij de drogist of de apotheek halen.
- Was uw oog zo nodig uit. Gebruik koud kraanwater en beweeg met een schoon gaasje of een schone zakdoek van de buitenste ooghoek naar de neus toe.
- Bij (hoofd)pijn of irritatie mag u een pijnstiller innemen, zoals paracetamol.
- Wrijf niet in uw oog en druk er niet op.
- Let op dat u niets tegen uw oog stoot.
- Bukken en tillen mag, maar vermijd inspanning waarbij uw hoofd rood wordt (bijvoorbeeld persen, meer dan twintig kilo tillen en langdurig of plotseling bukken).
- Sporten mag alleen in overleg met uw oogarts.

- Zwemmen of een bezoek aan de (natte) sauna wordt afgeraden tot drie weken na de operatie. Dit vanwege bacteriën die in het oog kunnen komen.
- U mag uw haren wassen en naar de kapper gaan, maar vermijd zeep in uw oog.
- Zelf autorijden mag, als u voldoende ziet met het niet-geopereerde oog en zelf het gevoel heeft dat het verantwoord is. Bij de (telefonische) controle op de dag na de operatie hoort u of u weer mag rijden.
- U mag fietsen, maar doe dit met een beschermende (zonne)bril op.
- U kunt gewoon televisie kijken, douchen, seksueel contact hebben en lezen.
- U kunt gewoon werken na de operatie, tenzij u last heeft van pijn of een verminderd gezichtsvermogen. Bespreek in dat geval met uw oogarts wanneer u weer kunt werken.
- Wij raden u aan om pas vanaf een week na de operatie oogmake-up te gebruiken.

Wat te doen bij klachten?

Heeft u last van één of meer van de volgende klachten binnen vier weken na de operatie? Neem dan met spoed contact op met het ziekenhuis of uw huisarts:

- Toenemende pijn en/of roodheid van het oog;
- Toenemend wazig zien;
- Plotselinge vermindering van het zicht;
- Een vochtstroompje uit het oog;
- Een pupil die niet rond is;
- Het zien van een zwart gordijn, meerdere zwarte vlekken, zwarte draden of lichtflitsen;
- Het stoten van het oog.

Vragen?

Wij helpen u graag. U kunt op werkdagen van 8.00 tot 16.30 uur contact opnemen met de polikliniek Oogheelkunde via (076) 595 10 77 (locatie Langendijk) of (0162) 32 74 46 (locatie Pasteurlaan). Buiten kantooruren kunt u contact opnemen met het algemene nummer van het ziekenhuis: (076) 595 50 00.